

Gábrity Molnár Irén

Magyarságtudat, nemzeti identitástudat a Vajdaságban

A vajdasági magyarok nemzeti identitástudatának időszerű meghatározói: a délvidéki magyarok számbeli csökkenése, asszimiláció, elvándorlások, gazdasági leszegényedés, politikai és társadalmi bizonytalanság, háborús veszély. A kedvezőtlen légkör nem vezetett feltétlenül a nemzeti identitástudat sorvadásához, habár más a helyzet a szórványmagyarság és a tömbmagyarság körében. A számbeli csökkenés például értelmiségi körökben a nemzeti tudat minőségi erősödéséhez vezetett.

A nemzet, és benne a fiatal generáció is kollektív biztonságot keres labilis társadalmi-gazdasági helyzetének megoldásához. Kapaszkodók: nemzeti történelmének ismerete a multikulturalizmus közepette; nemzeti és vallási hovatartásának kinyilvánítása; anyanyelvű oktatás lehetősége; a vajdasági magyar irodalmi élet továbbfejlesztése; pluralista politikai szervezkedés demokratikus feltételekkel; vállalkozási lehetőségek.

A fiatal nemzedék kettős viselkedése a többnemzetiségű Vajdaságban kisebbségének tudatában: (1) önmagát és nemzetiségi hovatartozását felvállalja, de európai orientált, vállalkozó szellemű, vagy értelmiségi – hisz a nemzeti megmaradásban; (2) megalkuvó, behódoló, karrierista, a szocialista állam vagy egypárt orientált, a magyar nemzeti identitástudat háttérbe szorult, gyengén beszél a nyelveket, nem vallásos, asszimilációra ítélt (vagy kivándorolni szándékozik).

A jövőben azokra a fiatalokra kell építeni, akik szülőföldjükön maradva vállalják nemzetiségüket, anyanyelvű oktatásuk, népi hagyományuk fejlesztését. Az értelmiségnek döntő szerepe van a vajdasági magyarok nemzeti megmaradási stratégiájának kidolgozásában.

Diósi Pál

A fiatalok külföldi orientációja

Előadásomban a Bar Kochba Intézet „Vélemények a másságról – előítéletek a fiatalok körében” című kutatása során szerzett tapasztalatok egy részét ismertetem. Az 1995 áprilisában végzett terepmunka során a 15-20 év közötti magyar fiatalokat kérdeztünk 800 személyes, életkor, nem, településjelleg és aktivitás szerint reprezentatív mintán. Ezt három, egyenként 100 személyes speciális alminta egészítette ki, amelyben 15-18 év közötti fiatalokat kérdeztünk nemzetiségi és zsidó középiskolák tanulói közül, ill. ugyanilyen korú roma fiataloktól.

A kutatás „migrációs blokkja” részben azokat a helyzeteket vizsgálta, amelyekben a külföldi tanulás-munkavállalás révén a magyar fiatalok válhattak egy időre mássá környezetük számára, másfelől pedig a szituatív migráció révén Magyarországra turista-ként, diákként, munkavállalóként és menekültként érkezőkről kialakított képet.

Elsőként azt hangsúlyozzuk, hogy a kifelé irányuló szituatív migrációról a fiatalok igen kis hányada szerzett saját tapasztalatot, és a célszág elgondolásáig terjedő fantáziája mindössze egyharmaduknak volt. A főminta átlagától a hagyományos „kemény